

Analele Universității de Vest din Timișoara.
Seria „Științe filologice”, volumul XLIX, 2011, 145 p.;
volumul L, 2012, 226 p.

În toamna anului trecut am avut fericita ocazie de a merge, pentru prima dată, la Timișoara în cadrul unui program de masterat în parteneriat cu Universitatea de Vest. Am cunoscut personal mai mulți universitari de acolo, pe unii îi cunoșteam anterior doar din lucrările publicate, pe alții i-am mai întâlnit la diferite simpozioane și colocvii. Am participat la mai multe activități didactice și culturale care s-au desfășurat pe parcursul celor trei zile petrecute la Timișoara. Am primit două numere proaspete ale *Analelor Universității de Vest din Timișoara*, seria „Științe filologice” din partea domnului Dumitru Tucan, secretarul general de redacție al acestei publicații. Le-am răsfoit atunci numai în treacăt, am reușit să citesc ceva pe apucate, ca orice cititor curios, dar ocupat fiind cu alte treburi, am revenit la aceste două volume mai pe îndelete doar în vara acestui an și am considerat că pot să le aduc la cunoștință și cititorilor de la noi, în primul rând filologilor, conținutul ambelor volume.

Cu un colegiu de redacție excelent (redactor-șef – conf. dr. Claudiu T. Ari-eșan, redactor-șef adjunct – dr. George Bogdan Țâra, secretar general de redacție – dr. Dumitru Tucan (și un grup inimos de secretari de redacție, toți doctori în filologie) și un comitet de redacție impunător

(printre care profesori universitari doctori de notorietate din țară și de peste hotare), *Analele Universității de Vest din Timișoara* (Seria „Științe filologice”) se impun ca o publicație științifică de cea mai bună calitate. Cuprinsul este prezentat în limbile română, engleză, franceză și germană, iar studiile, articolele și recenziile publicate în cele două volume la care ne referim sunt nu numai în limba română, ci și în alte limbi de circulație internațională (engleză, franceză, spaniolă).

Volumul XLIX se deschide cu câteva materiale de la simpozionul *Poveștea carierelor – Lit. 55. Învățarea valorilor prin puterea exemplului*. **Sanda Colopenția** prezintă un amplu material intitulat *Anton Colopenția și Cornova*, din care cititorul poate afla lucruri interesante despre activitatea cunoscutului sociolog și om de cultură Anton Colopenția, în special despre participarea sa la campania monografică de la Cornova și despre lucrările sale dedicate acestui sat basarabean. Cu atât mai mult cu cât cititorului de la noi îi este cunoscut volumul *Cornova* (Chișinău, Editura Museum, 2000), coordonat de Vasile Șoimaru. **Mihai-Valentin Vladimirescu** oferă date prețioase despre *Învățământul teologic în România comunistă (1948-1989)*, iar **Sergiu Musteață** discută în studiul său în

limba engleză *How to Analyse Textbooks. An Essay on Research approaches and Possible Consequences of Research* diferite abordări existente în cadrul analizei științifice a manualelor, scoțând în evidență avantajele și dezavantajele acestora în procesul didactic și în cercetarea pedagogică.

Compartimentul *Lingvistică* include trei studii, unul în limba franceză și două în limba română. **Eugenia-Mira Tănase** propune în *Du préfixe inchoatif en- en français* un studiu interesant despre categoria aspectului incoativ în limba franceză, care cunoaște o serie de verbe (*s'en aller, s'enfuir, s'envoler, s'endormir, s'enticher*) al cărui semantism conține trăsătura */commencer à/*, considerând că în spatele constantei formale (prefix *en-*, diateză pronominală) se ascund origini morfolexicale diferite, evoluții sintactice și semantice disparate, dar care converg spre constituirea unui microsistem coerent și stabil. **Florina-Maria Băcilă** studiază *Superlativul adjectivelor în volumul Locurile noastre sfinte, de Traian Dorz*, constatând că în poeziile acestui „misionar laic” român întrebuintarea, cu intenții stilistice, a unor procedee variate de exprimare a gradelor de comparație, în speță a superlativului absolut, generează asocieri surprinzătoare prin originalitatea lor, contribuind la dezvoltarea expresivității creațiilor lirice dorziene. Iar **Valentin Roman** discută triada *Compliment indirect datival, atribut pronominal datival sau ... compliment posesiv*, susținând că din ea rămâne doar diada *atribut pronominal datival – complement (indirect) datival*.

La compartimentul *Literatură* găsim, de asemenea, trei studii: unul în limba franceză, altul în limba română și al treilea în limba spaniolă. **Ramona Malița** în *De l'histoire d'un esprit vainqueur: Germaine de Staël* prezintă, în cadrul canoanelor estetice romantice, specificitatea scriiturii Doamnei de Staël, îndeosebi în cărțile sale de memorii *Zece ani de exil* și *Considerații asupra principalelor evenimente ale Revoluției Franceze*, în care scriitoarea descrie viața sa privată (atitudini, idei, reacții, frustrări, dureri, experiențe, abandonuri), dar și ideile sale politice despre Europa, Napoleon (diavolul) și tatăl său Jacques Necker (îngerul). Articolul *Antea lui Luigi Pulci* al **Iuliei Nănău** oferă o caracterizare detaliată a amazoanei păgâne Antea din poemul *Morgante*. Autoarea susține prin demersul întreprins că în pofida faptului că retorica pulciană a fost adesea catalogată ca una medievală, prin figura Anteei medievalul Pulci trasează un portret feminin în armonie cu noile canoane de frumusețe din Quattrocento, o realizare unică în felul ei, neegalată de Angelica lui Boiardo sau de Bradamante a lui Ariosto. **Sorina Dora Simion** în *Dablinesca, de Enrique Vila-Matas* analizează romanul scriitorului contemporan barcelonez cu instrumentele retoricii generale literare și din perspectiva regimurilor imaginarului (diurn și nocturn), ambele regimuri coexistând în *Dublineasca*. Destinul editorului Samuel Riba reprezintă alegoria evoluției literaturii moderne și a societății globale informatizate și metafora funeraliilor galaxiei *Guttenberg*, protagonistul-editor reușind să stabilească

punți între epoca tiparului și epoca Google, transformându-se într-un simbol al transmodernității ca sinteză a modernității și postmodernității care și-au însușit experiența avangardelor.

Ultimul compartiment, *Recenzii* cuprinde trei recenzii. Prima, intitulată *Aleasa și benefica sfidare*, este semnată de **Dan Negrescu** și se referă la studiul lui Claudiu Teodor Arieșan *Geneza comicului în cultura română* (Timișoara, Editura Excelsior Art, 2010). **Victoria Luminița Vleja** și **Raluca Ciortea** recenzează cartea profesoarei spaniole Maria Isabel López Martínez *El tópico literario: teoría y crítica* (Madrid, Editorial Arcos Libros, 2008), iar **Eliana Popeti** semnează o recenzie la cartea istoricului basarabean Sergiu Musteață *Educația istorică între discursul politic și identitar în Republica Moldova* (Chișinău, Editura Pontos, 2010).

Celălalt volum, al L-lea, din 2012, având o machetare mult mai bună (și credem că astfel va continua să apară) cuprinde un compartiment de *Lingvistică*, altul de *Studii literare și culturale*, tradiționalul compartiment de *Recenzii*, încheindu-se cu rubrica *In memoriam*, în care **Aurelia Turcu** evocă personalitatea cunoscutului profesor timișorean **Ștefan Munteanu** (1920-2012).

Compartimentul *Lingvistică* din acest volum este consacrat Centenarului *Gheorghe Ivănescu* și conține nu numai evocări ale personalității ilustrului profesor și lingvist, dar și câteva studii despre concepțiile sale lingvistice. Astfel, **Carmen-Gabriela Pamfil** și **Luminița Botoșineanu** oferă cititorilor textul unei

comunicări ținute la Simpozionul *Centenar Gheorghe Ivănescu*, intitulat *Gheorghe Ivănescu – repere biografice*, în care prezintă cele mai importante momente ale vieții și activității științifice și didactice ale acestei personalități remarcabile, savant de geniu, creator al unor doctrine complexe și originale asupra limbajului, subliniind că opera savantului, „după ce va fi temeinic studiată, nădăjduim că va impune un punct de vedere românesc în lingvistica lumii”. **Adina Chirilă** și **Vasile D. Țăra** publică *Bibliografia lucrărilor profesorului G. Ivănescu, editate în perioada 1934-2012* ce include, de asemenea, bibliografia referințelor critice la lucrările savantului, a exegezelor consacrate lucrărilor și concepțiilor sale, precum și a portretelor și evocărilor ilustrului lingvist și profesor, membru corespondent al Academiei Române. Printre alte evocări, le menționăm pe cele ale lui **Crișu Dascălu** *Ultimul erudit* și a **Liviei Vasiliuță** *Ce am învățat de la Profesorul G. Ivănescu*. Câteva studii se referă la concepțiile lui G. Ivănescu și la importanța lor în cercetarea lingvistică: **Ileana Oancea** *Importanța principilor directeare în cercetarea lingvistică: Profesorul G. Ivănescu*; **Vasile D. Țăra** *Ivănescu, întemeietor de școală lingvistică la Timișoara*; **Vasile Frățilă** *Originea dialectelor limbii române în concepția lui G. Ivănescu*; **Sergiu Drincu** *Aspectul verbal în concepția lui G. Ivănescu*.

Compartimentul *Lingvistică* mai include câteva studii și articole dedicate unor diverse probleme de lingvistică. **Alexandru Gafton** dezbată *Procesele*

constitutive ale aspectului literar românesc, analizând nivelul lingvistic al textelor din secolele al XVI-lea și al XVII-lea; **Ioan Milică** discută despre *Teoria cadrelor semantice: aspecte teoretice, implicații metodologice și potențial de aplicare*, evidențiind contribuția lui Charles J. Fillmore la dezvoltarea lingvisticii actuale; **Florina-Maria Băcilă** publică *Din nou despre derivatele cu prefixul ne- în lirica lui Traian Dorz*, considerând că studiul lexicului unui poet constituie una dintre modalitățile cele mai adecvate pentru a-i înțelege crezul artistic, iar **Maria Subu** propune un studiu despre *Adjectivele cromatice în Eneida vergiliană*, prin care paleta vergiliană desfășoară înaintea ochilor noștri o puzderie de culori și nuanțe, hărăzite – cum ar spune Mateiu Caragiale – a ne învălui în mreje puternice, a ne uimi, răpi, fermeca.

Studiile literare și culturale din acest volum se axează pe o problemă diversă, abordând probleme de teorie și istorie literară în baza unor texte provenite din diferite epoci și arii geografice, din diferite literaturi naționale. **Pavel Gheo Radu** pune în discuție din perspectiva zilei de azi problema literaturii naționale în *Națiunea și literatura națională*, examinând criteriile (lingvistic, etnic, teritorial, cultural) de definire a unei literaturi naționale. **Gabriela Tucan** publică un prim capitol, din câte am înțeles, dintr-o lucrare mai mare *O perspectivă cognitivă asupra studiilor literare (I). O analiză a studiilor privind receptarea literaturii în secolul al XX-lea*, incluzând câteva subcapitole: *Preliminarii: științele*

cognitive și studiile literare; Moartea autorului și renașterea cititorului: de la Roman Ingarden la Umberto Eco; O viziune americană asupra receptării: „Reader Response Theory”; Concluzii: renașterea cititorului. **Valy Ceia** surprinde în *Litera T, pe fruntea poetului: Octavian Doclin* liniile de forță ale operei docliniene (sacralitatea și unitatea) și originalitatea acesteia într-o epocă a unei literaturi a dezarticulărilor, a fragmentărilor, a ipostazierii zgurei vieții ca instanță poetică. **Ana-Maria Pușcașu** dezvăluie *Disoluția socialului în romanele fracturiste* ale lui Ionuț Chiva, Dumitru Crudu, Alexandru Vakulovski, iar **Maria Mirela Murărescu** în articolul *De la eveniment la discursul literar. Rolul memoriei* abordează problema Holocaustului din această perspectivă. **Maria Terteci** publică un impresionant material intitulat *Femei între ziduri*, având ca obiect de studiu literatura confesivă feminină despre experiențele carcerale (Lena Constante, Annie Samuelli, Adriana Georgescu, Evghenia Guinsburg, Anița-Nandriș Cudla). Articolul *Strămoșii vodevilului și promotorii caruselului Zen* de **Andrei Mocuța** dezvăluie o dimensiune mai puțin cercetată a creației scriitorului american Jerome David Salinger. **Ramona Malița** prezintă un text mai puțin cunoscut al Doamnei de Staël: eseu *Reflexions sur le suicide. Notice sur Lady Jane Grey*, propunând și o primă versiune în română a ultimei părți a acestui eseu *Povestea vieții Doamnei Jane*. **Raluca Ciorțea** publică un articol în limba spaniolă *Procedimientos para crear comicidad en dos romances de*

Góngora: una nueva perspectiva, în care propune o analiză comparativă a două celebre balade (*Érase una vieja* și *Que se nos va la Pascua, mozas*) ale poetului spaniol Luis de Góngora y Argote din perspectiva enunțată în titlu, iar **Sorina Dora Simion** revine în articolul *El humor y la ironía en la novela transmoderna* la creația scriitorului Enrique Vila-Matas, considerându-l autor reprezentativ al transmodernității.

Acest volum (al L-lea, din 2012) al *Analelor Universității de Vest din Timișoara, seria „Științe filologice”* conține și șase recenzii la un șir de lucrări apărute în România, Spania și Franța. **George Bogdan Țâra** semnează o recenzie la o lucrare fundamentală: Alexandru Philippide, *Istoria limbii române*, Ediție critică de G. Ivănescu, Carmen-Gabriela Pamfil și Luminița Botoșineanu, [Iași], Polirom, 2011, 672 p. O recenzie consistentă semnează **Ana-Maria Pop** la lucrarea lingviștilor timișoreni Vasile Frățilă (coord.), Gabriel Bărdășan, *Dialectul istroromân. Straturi etimologice. Partea I*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2010, 418 p. Recenzia **Adinei Chirilă** vizează o altă lucrare apărută la Timișoara: Florina-Maria Băcilă, *Cultivarea limbii române, I. Probleme de morfologie, II. Probleme de sintaxă și de vocabular*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2012, 374 p. + 168 p.

Alte trei recenzii au în vizor două lucrări în limba spaniolă și una în limba franceză. **Luminița Vleja** recenzează lucrarea Sorinei Dora Simion, *La retórica del discurso en la obra de Enrique Vila-Matas*, București, Editura Universității din București, Colecția Romanica 12, 2012, 365 p., **Raluca Ciortea** publică o recenzie la lucrarea Mariei Isabel López Martínez *Neruda y los escritores de la edad de oro*, Sevilla, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Escuela de Estudios Hispano-Americanos, Universidad de Sevilla, 2009, 271 p., iar **Raluca-Corina Rad** recenzează volumul colectiv coordonat de Michel Ballard *Censure et traduction. Collection Traductologie*, Artois Presses Université, 2011, 398 p.

Sperăm să nu fi plictisit cititorul avizat, în primul rând cititorul-filolog, prin această prezentare cam lungă, dar care credem că va suscita interesul pentru materialele de o ținută și calitate științifică înaltă, publicate în cele două volume ale *Analelor Universității de Vest din Timișoara*. Seria „Științe filologice”, la care ne-am referit. Nădăjduim, de asemenea, că această publicație va câștiga tot mai mulți cititori și în Republica Moldova, iar specialiștii filologi de la noi ar putea colabora cu colegii lor de la Timișoara.

Sergiu PAVLICENCU
Universitatea de Stat din Moldova
(Chișinău)